

Asia: VN/33836/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne valvontalain 1 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Kunnan hyte-järjestämistehtävän valvonta).

SPTY kannattaa ehdotusta, että lakiin otetaan mukaan sote-järjestämisestä koskeva kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

Kommenttinne valvontalain 4 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmä).

Lain 4§ esitetyssä uudessa muodossa antaa selkeät määrittelyt eri sote-toiminnoille.

Kommenttinne valvontalain 9 §:ään ja 24 §:n 1 momenttiin ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Palveluntuottajan henkilöstön kielitaidosta huolehtiminen)

SPTY pitää esitettyä lisäystä ehdottoman kannatettavana. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen riittävää ammatillinen kielitaito on merkittävä asiakas- ja potilasturvallisuutta varmistavana tekijä. SPTY pitää hyvänä, että laissa vahvennetaan niin palveluntuottajan kuin palvelun järjestäjän velvollisuutta varmistaa henkilöstön riittävä kielitaito. Tällä on merkitystä asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamisen ohella myös sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden kielellisten oikeuksien ja asiakkaan ja potilaan tiedonsaantioikeuksien toteutumisen näkökulmasta.

Kommenttinne valvontalain 18 §:ään ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Velvoitteidenhoitoselvityksen pyytäminen ja laatiminen)

SPTY kannattaa tehtyä tarkennusta.

Kommenttinne valvontalain 24 §:ään ehdotetuista 2 ja 3 momentista ja niiden vaikutuksista (Palvelunjärjestäjän oma valvontaan ja lastensuojelun sijaishuollon valvontaan liittyvät tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudet)

Ehdotettu pykälä parantaa hyvinvointialueiden mahdollisuutta valvoa ostopalveluitaan. Yhdistys pitää täsmennystä tärkeänä.

Kommenttinne valvontalain 26 ja 27 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Omavalvonnan raportointi)

Omavalvontaohjelma on laadun ja potilas- ja asiakasturvallisuuden näkökulmasta keskeinen asiakirja. SPTY toteaa, että annetun määräajan pidentäminen voi itse asiassa parantaa palveluysikön oman toiminnan seurantaan, kun siitä muodostuu puolivuositainen rutiini.

Kommenttinne valvontalain 2 ja 28 §:ään ehdotettavista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Vuokratyöntekijöiden rikostaustan selvittäminen)

Pykälän täsmennys on paikallaan.

Kommenttinne valvontalain 45 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Viranomaisvalvonnan tiedonsaantioikeudet)

Pykälässä esitetyt tiedonsaantioikeuksien laajennukset ovat paikalla. On toivottavaa, että pykälän tarjoamat mahdollisuudet käytetään hyväksi ja johtavat siihen, että valvontaviranomaiset hyödyntävät tietoja laadun ja asiakas- ja potilasturvallisuuden kehittämiseen. SPTY katsoo, että turvallisuustyössä on keskeistä omaksua organisaationäkökulma ja jatkuva toiminnan kehittäminen muodostuvan tiedon pohjalta.

Kommenttinne 47 a §:n sääntelystä koskien Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtäviä, ohjausta ja rahoitusta kansallisena asiakas- ja turvallisuuden asiantuntijaviranomaisena.

SPTY katsoo, että lakiesityksen uusi 47 a § on lausunnolla olevan lakiluonnoksen keskeisin ja kannatettavin uudistus. Asiakas- ja potilasturvallisuuden näkökulmasta on välttämätöntä, että Suomeen perustetaan pysyvä, lainsäädäntöön pohjautuva valtakunnallinen kehittäjä. Kansallinen asiakas- ja potilasturvallisuuden kehittäminen edellyttää selkeää lainsäädännöllistä perustaa sekä toimivaa kehittäjäorganisaatiota ja asiantuntijaviranomaista. Tätä roolia on hoitanut ansiokkaasti Pohjanmaan hyvinvointialueella toimiva Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus vuodesta 2019 lähtien. SPTY pitää tärkeänä, että tämän merkittävän toimijan asema vahvistetaan laissa ja siten sen toiminnan pysyvä rahoitus turvataan.

Kommenttinne väliaikaisen sääntelyn voimassaolon ja julkisten palveluntuottajien siirtymäajan jatkamisesta ja niiden vaikutuksista

Lakiehdotuksessa esitetään, että muun muassa lain 3 luku tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2032 ja aikaa julkisten palveluntuottajien rekisteröintiin pidennettäisiin samalla, kun toimintaansa aloittava palveluntuottaja saa jatkaa toimintaansa, kunnes rekisteröintipäätös on tehty.

SPTY pitää esityksiä kannatettavina. Keskeistä on, että pidentyvä siirtymäaika hyödynnetään tehokkaasti kansallisten kyvykkyyksien ja tietojärjestelmien rakentamiseen. Näiden avulla valvontatietoa voidaan hyödyntää reaaliaikaisesti organisaatiotason oppimisen tukena. Kertyvät tietomassat tulee hyödyntää järjestelmällisesti ja nykyaikaista teknologiaa käyttäen asiakas- ja potilasturvallisuuden parantamiseksi.

Muut kommenttinne esitysluonnoksesta

Suomen potilas- ja asiakasturvallisuusyhdistys SPTY kannattaa suunniteltuja muutoksia valvontalaissa. SPTY pitää olennaisena ja korostaa 47 a§ lisäystä lakiin kirjaamalla esitetyllä tavalla Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtäviä, ohjausta ja rahoitusta kansallisena asiakas- ja turvallisuuden asiantuntijaviranomaisena. Tällainen toimija tarvitaan ehdottomasti valtakunnalliseen asiakas- ja potilasturvallisuustyöhön. Pohjanmaan hyvinvointialueella toimiva nykyinen Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus on osoittanut tarpeellisuutensa.

Samalla toteamme, että yhdistyksemme on aikaisemmassa laajemmassa lausunnossa lain kehittämisen arviointimuistiosta (VN/27681/2025) tuoneet esille useita tärkeitä tämän lainsäädännön kehittämistarpeita. Tärkein huomio yhdistyksen arviointimuistosta antamassa lausunnossa on se, että lain toteuttamisessa kerääntyvää laajaa tietoaaineistoa käytetään alueelliseen ja valtakunnalliseen toiminnan kehittämiseen. Kehittyvä tuki- ja tekoäly antavat tähän mahdollisuuden. Lakiluonnoksen esittämä 56 §:n määräaikojen pidentäminen tulee käyttää tällöin hyväksi. Pidentyvä määräaika antaa mahdollisuuden valvontalakiin liittyvien asetusten perusteellisen valmistelun ja valvovan viranomaisen ohjeistuksen kehittämisen.

Helsingissä 11.6.2026

Antti-Jussi Ämmälä, I varapuheenjohtaja ja Timo Keistinen, hallituksen jäsen

Suomen potilas- ja asiakasturvallisuusyhdistys SPTY ry, info@spty.fi

Pajunen Tarja
Suomen potilas- ja asiakasturvallisuusyhdistys SPTY ry